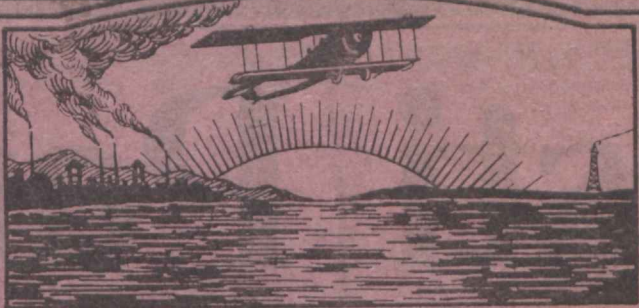

ROB P E L
T A L L I N N

W. K. K. K.

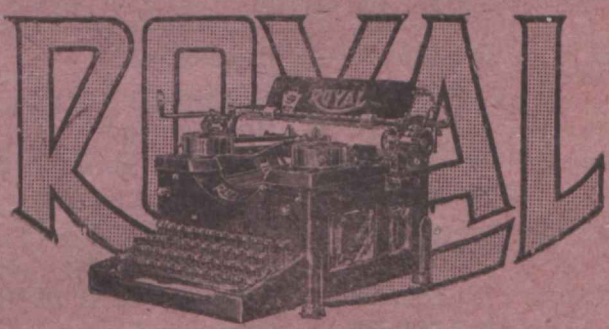
SIDE

Nr. 7

1924

TÄIELIKUM BÜROOMASINATE LADU

Esitused Eestis:

kirjutusmasinad **Royal**
Corona

arvemasinad **Original-Odner**
Record

kõnevastuvõtte aparaadid **Parlocraph**
paljundusaparaadid **Ellams**

Ladus saadaval kõiksugu kirjutusmasinate ja paljundusaparaatide tarbe-
asju, lindid, sõepaber, vahapaber, värv jne. Ainsam Eestis eri töökoda
büroomasinate parandamiseks.

V-nad LOUN & SCHITIKOV

Niguliste 18.

TALLINN.

Telefon 13-37.

Eesti Pank

Osakonnad kõikides maakonna linnades.

Arwete seis 31. juulil 1924. a.

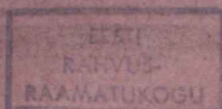
Aktiiva.

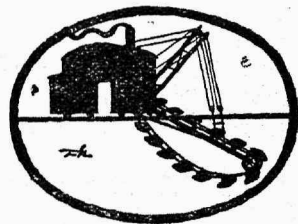
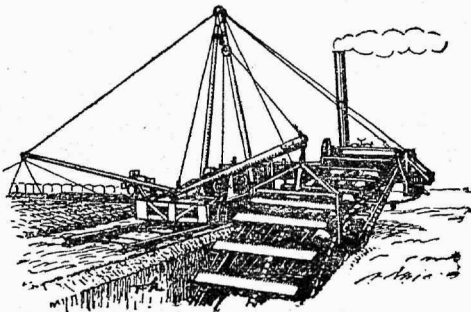
Passiwa.

Kassa:				
a) pangatähed	604.527.800.—	Põhikapitaal	250.000.000.—	
b) riigikassatähed, wahe-				
tusraha jne.	823.484.507.—	1.428.012.307.—	Tagawarakapitaal	143.714.310.—
Wäärtpaberid	79.881.825.—	Amortisatsiooni kapitaal	2.666.787.50	
Kulla arwe väljamaal	588.185.170.—	Pangatähed	2.250.000.000.—	
Wäliswaluuta	64.464.410.—	Riigikassa	2.431.918.982.50	
Laenud wäliswaluutas	452.147.132.—	Hoiusummad	1.567.770.024.50	
Diskonteeritud wekslid	1.797.130.350.50	Wäljamaa korresp. „Nostro“	507.638.942.—	
Konto-korrent arwed	2.710.899.417.—	Korresp. wäliswaluuta „Loro“	194.291.950.—	
Akkreditiiwide ja garantiide laenud	840.697.546.50	Korrespondendid „Loro“	19.350.263.—	
Wäljamaa korresp. „Nostro“	171.281.093.—	Akkreditiiwid ja garantiid	755.039.102.50	
Korresp. wäliswaluuta „Loro“	217.363.985.—	Osakonnad	431.571.717.50	
Korrespondendid „Loro“	1.470.844.50	Mitmesugused arwed	387.160.853.50	
Osakonnad	420.721.860.—			
Mitmesugused arwed	168.866.992.50			
	<u>8.941.122.933.—</u>		<u>8.941.122.933.—</u>	
Wäärtused depoons	676.697.651.50			
Inkasso dokumendid	165.423.398.—			

JUHATUS.

-- Pank toimetab kõiki pangaoperatsioone kodu- ja väljamaal --

Orenstein ja Koppel A/S.

BERLIIN.

Raudtee tarbejaod, vedurid, vagunid, pöörangud, kraanad, turbamasinad, bagerid, roopad
j. n. e.

Ladu Tallinnas, Estonia puiestee 19.

Rauatööstuse-masinad

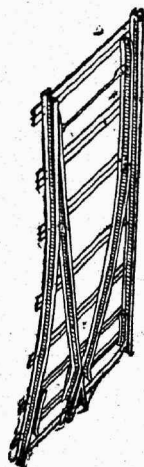
Ernst Krause ja Ko. A.-G. Berlin.

Plekitööstuse-masinad

Erdmann Kircheis, Aul.

Puutööstuse - masinad

Ladus rohkes väljavalikus!!

Peaesitus Eestis

A/S. **V. SCHNEIDER & Ko.**

Tallinnas, Estonia puiestee 19. Tel. 26-34, 18-42 ja 4-01.

A.-S. Rotermanni tehased

Tallinnas, Jaama tän. 1 - - Kõnetraat 3-73, 29-10.

Esimene nisupüüli veski Eestis

Rukkijahu ja püüli veskid. — Auru kruubi veski.
Auru leivavabrik.

Ostame kodumaa vilja igal ajal

ja müüme ladust nende saadused (nisupüüli, rukkijahu, rukkipüüli, sepikujahu, kruubid, tangud ja igatsorti leiba) suurel ja väikesel määral.

Eesti Mehaanilise Puutööstuse Aktsia-Selts A. M. LUTHER

TALLINNAS

TALLINNAS

Valmistab: mööblit, vineer-kartonge, vineer-kohvrid, vineer-kooliranitsaid, vineer-aktimappe, vineer-käsitrumlid, vineer-toolipõhju, vineer-platesid, vineer-labidaid jne.

M Ü Ü G I K O H A D:

TALLINNAS, Vana Posti t. nr. 9
Kõnetraat 616

TARTUS, E. V. Jürgens'i juures,
Vana tän. nr. 17

VALGAS, P. Saaretok'i juures,
Moskva tän. nr. 15

PETSERIS, E. Nassar'i juures, kaubareas

VILJANDIS, R. Eitelberg'i juures
VÕRUS, J. Kiesler'i juures, Tartu
tän. nr. 1

RAKVERES, Roman Jürgens'i juures
PÄRNUS, J. D. Ammende juures

SIDE

Eesti raudteelaste ja posti-telegraafi-telefoni teenijate
kutseorganisatsioonide häälekandja

Tellimishind:		Ilmub 2 korda kuus Üksiknumber 20 mk.	Kuulutuse hinnad:	
1/4 aasta peale . . .	Mk. 60.—		1/1 lehekülge . . .	Mk. 3000.—
1/2 " " . . .	" 120.—	1/2 lehekülge . . .	" 1500.—	
1 " " . . .	" 240.—	1/4 " " . . .	" 750.—	

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, -raamatukappides, ladude kontorites, raudteelaste ja posti-telegraafi teenijate kutseorgan. juhatuste juures, raudteetehastes, kõigis postkontorites ja lehetellimiskohtil Toimetus ja talitus: TALLINNAS, Tehnika tän. 16 (end. trükikoja ruumides). Telefon Balti Keskjaam 201.

Nr. 7

September 1924 a.

I. aastakäik

Raudteelaste rahvusvaheline liikumine ja Esperanto.

A. Pung.

Rahvusvaheline läbikäimine on viimase aja tehnilise arenemise ja rahvaste pealeõija-ajajõe ühiskondlike olukorra põhjaliku muutmisega tõusnud kõrgemale, kui kunagi enne. Võõrdunud on ajad, kus rahvad eraldi isoleeritult oma riiklikes piirides elutsesid, — nüüd peavad nad püüdma ikka enam ja enam enmast maksma panna rahvusvahelises läbikäimises ja koostöötamises. Mida rohkem suudab inimühik rahvas ära teha, seda parem tema arenemisele ja rahvuslikule olemasolemisele.

Läbikäimise hõlbustajeks ja üldisele arenemisele kaasa aitamiseks otsib inimene ikka uusi teid ja uusi abinõusid. Üks harnastest abinõudest on ka uuemal ajal rahvusvahelises läbikäimises üleilmlikult tarvitusele võetav ainjam rahvusvaheline keel.

Juba aastajadade jooksul on inimjugu aru saanud paljude keelte takistavast mõjust inimjoo arenemisele ja läbikäimisele ja juba vanal ajal on püütud leida ühist rahvusvahelist keelt, kuid ainult meie ajal on jõutud küsimuse tegevikku lahendamiseni.

Rahvusvaheline keel peab olema loogiline ja kerge äraõpitav nii kõnes, kui kirjas, erapooletu, kaunitöeline ja peab võimaldama ka kõige peenemaid ja omapärastemaid inim-mõtteid ja tundeid. Et nendele nõuetele vastavat aegade jooksul arenenud rahvuslikke keeli ei ole, pidi saama loodud uus kunstiline keel, pealegi ei luba ühegi rahva enesest lugupidamine,

et teise rahva keel jääks paremaks peetud ja tema oma keel tähelepanematuks jäetud.

Esmapool nimetatud rahvusvahelise keele kõigile nõuetele vastab täielikult Esperanto keel ja sellepärast on loomulik, et ta on võõrdemisi lihtsese ajaga juutnud end üleilmlikult maksima panna ja tema kõpulikus võitluses olidake kindel. Paljud tahhavad, et kas kunstiline rahvusvaheline keel võib täita kõiki neid nõudeid, mis tavaline elu nõuab, — see on analoogiline juhtumisele raudtee ülesleidmise ajast, kus kõaga tahhedi, et kas aruõõnd jääb üleilmlike kunagi inimesega ehk hobusega võistleva.

Esperanto on mõlja arenenud elavata keeleks, teda räägivad juba mõljonid, teda tarvitavad paljud rahvusvahelised organisatsioonid ja Rahvasteliidu Tõõbüroo andmete põhjal on ta rahvusvahelises läbikäimises tõusmas neljandale kohale. Tema kirjandus on suur: palju inimvaimu meisterteoseid on ilmunud tõlgetena ja palju väärtilisi töid on ilmunud originaalidena. Praegu töötatakse põhjapanemate beoste kallal tehnilisel ja puhtteaduslikel alal, mille väärtus inimkultuurile on suur.

Esperantismi ei ole ainult rahvusvahelise keele küsimus, vaid inimjoo arenemise ja tuleviku kultuuri probleem üleilmlike. Ta on laialatuslikem experiment inimjoo kultuuri ajaloo.

Ka raudteelased on igalpool sellest aru jäänud ja on loonud omavahelise läbikäimise edendamiseks Rahvusvahelise Esperantlaste Raudteelaste Liidu, kellel on igal maal oma osakonnad ja sekkkoonid. Niihje tegemusplaani üle nõupidamiseks ja ühiste asjade korraldamiseks astub kogu iga-aastane üleilmline kongress, misjulgune on tänini ära peetud ühenduses üleilmse Esperanto kongressiga.

Ka ametlikult võetakse Esperanto raudteedel ikka rohkem ja rohkem tarvitusele. Nii ühes kui teises riigis, kus keegi rohkem tarvitusel, korraldatakse ametnikkudele ja teenijatele, kes publikumiga kokku puutuvad, vastavad küsimused ja pannaakse kuulutused neliha ehk viie keele ajemel ainult kahes keeles üles.

Et ka Eesti raudteelaste seas jamahe tar-

wilise asjaga algust teha, saab raudteelaste kultuur-hariduslike ühingu „Raudami“ poolt lähemal ajal arvatud Esperanto keele kurjuste nende ridade kirjutaja juhatusel ja loodetavasti saab see meie raudteelaste seas wäärilist tähelepanu ja poolehoidu wõitma, mille lõenduseks wõimalikult paljud kurjustele tulgu.

Kurjuste alguse ja tingimiste üle antakse eraldi edaspidi lähemalt teada.

Kurjuste joohtul saab korraldud kirjawahebus ja ühenduse loomine wäljamaa raudteelastega ning mitmesugused kõned ja wõistluskatseid, mis aitaks tuntawalt kaasa üldiste teaduste täiendamisele, mis meie alati kartwilitud meie teenistuses ja kawaluses elus.

Kuni nägemiseni kõikidega, kes asjast huvitatud!

Meie märgukirja puhul.

Raudteelaste ja posti-telegraafi-telefoni teenijate keskkorralduskoostöö poolt 30. juulil j. a. Wabariigi Walitsusele ja Riigikogu juhatusle koosseisude wähenemise korra muutmise kohta saadetud märgukirja puhul töid mõned ajalehed wihase wastukaja. Loonitati, et eel-tähendatud organisatsioonide märgukiri olewat ebaforrektses toonis kokku seatud, ta olewat ehitatud ühe „ametikude kogu“ poolt, „wäga omapärane“, wastukäiw kõigi nende ettepanekutele, millistega waremni esinenud Riigi- ja Omawalitsuse teenijate Keskkomitee, misjulgustest nii mõnedki „wäga asjakohased“ olnud, nii et walitus ka juba nendega arwestada kawatsenud ja lõpuks, et organisatsioonid julgenud walitsuselt wastust nõuda, jeks tähtaega määrates. „Postimees“ nr. 215 — 12. augustil nimetab jeda ultimatiivseks ähwarduseks, mis korralikus ametkonnas lubamata ning riiklisele mõtlemisele otse näkku lööma. Sama lehe hilisem number joowitab, et lastagu eestlät teenistusest lahti need isikud, kes selle märgukirja kokku seadnud! (Nii siis, diendatagu siin koosseisude wähenemise tähe all juba isikliku arweid!) „Päewaleht“, olles enam-wähem erapooletu, toob oma 222-ses numbris sõnumi, et raudteelased ja postiteenijad oma „ebaforrektsed“ märgukirja asemel juba teise — tähendab — „korrektsena“ — saanud, sellest ei tea aga kirja saatjad ise midagi! „Waba Maa“, kes aasta tagasi töötanud riigiteenijate häälendamiseks olla, riigiteenijate elu-olu kirjeldamiseks oma weergudel eriruumi lubada, weeretab 22. augustil arweldatud kirjutuses riigiteenijate — jee on posti ja telegraafi ning raudteelaste — organisatsioonile koguni niisuguse süüdistuse

laela, et neid „riigipöörde toimepanekuteks“ nimetab. Si arwelda ka temale saadetud riigiteenijate diendust. Moonutab wiimast nii kui jee talle sündsam. Minult „Kaja“ — jee kõige parempoolsem leht — jee toob raudteelaste ja postiteenijate seisukoha üle õiged teated: jälgib töde. Prowintji lehed, kes asjaga informeeritud, need waitiwad ehk toowad erapooletuid teateid. Nad, nähtawasti, pole nii imbunud erakonna poliitikaga. Ka „Ühendus“ waitib. Si wõta sõna ei kaitseks ega ka süüdistamiseks. Wõib olla sellepärast, et riigikontrolöör — sojialdemokraat ja isiklikult üks neist sinatsfest, kes halastamatult koosseisude wähenemist rõhutanud, olgugi, et sojialistlikud erakonnad ses juhtes riigiteenijatega ühel arwamisel, tähendab: koosseisude wähenemist teatud tingimustel nõuawad.

Särjelikult saab oletada ainult ühte, et kõif jännih meil erakondade mõju all ja kogu Eesti pole enam muud kui erakondade tallermaa!

Kui nüüd siisulisele asja diendama hakata, siis peab tähendama, et jee, nii kuulsaaks saanud märgukirjas jeejulgust, mida ebaforrektselt nimetada wõiks, polnudki (märgukirja siis ilmus „Side's“ nr. 6). Ta toon, kui ta mõnele weidi tibe tundus, oli wälja kutsutud sellega, et iga näljapalgalise kannatus juba lõppenud! Tänini on palutud, on kõige pehmemaid sõnu tarvitatud, kuid wastust pole ikkaagi saadud. Selle asemel, et riigiteenijate olukorra parandamiseks oleks midagi ära tehtud, on samme astunud juust wastupidiselt: tõstetud tolli- ja raudtee tariife, tehtud eeltöid üürikseduse ülemaalses kühistamiseks, kergitatud toidu- ja tarbeainete hindu, riigiteenijatele töötunde juu-

re lijatud ja lõpuks heidetakse nüüd veel hull teenijaid tänawale, jaatuse hoolde! Kui küsijate: kaugele see oluford riigiteenijaid lõppude-lõpuks peaks wiima, siis lihtsalt waigitakse. Samal ajal aga, kus mõne koha ärakootamisega tahetakse kofuhoidmist läbiwiia, walmistatakse kawasid igajuguste asjatute kulude peale. (Mäit. Tallinna raudteefõhme ümberehituseks, elektrofitseerimiseks j. m.), nagu oleks waja ära rajata veel **wiimaseid** warandusi, warandusi, mis kogutud suure waewaga, milliste kogumisel teenid ka raudteelastel!

Et tõsta palgakasid neile, kes tänini elamis-minimumiga kindlustamata, selle ajemel teha kse ettepanekuid, et förgemaastmelistele ametnikkudele palga juure panna. Wlammaastmelistele antakse juure ainult tööd! Mujal asutustes, omawalitustes, astutakse janne, et teenijatele palgalisa joetada. Linnawalitused walmistawad jeks wastawaid eelarweid, riigi juhtiwad jõud aga ei kõsajagi palga juurepanemist: eelarweid joetakse kofku käesolewa aasta junnade järele. Särjelikult, **widi** ju kogu see poliitika fõrd inimesi äärmise meeoleolu wiima!

Et märgufirjas wastuseks tähtaeg anti ja selle juures tähendati, et wastuse mittejaamisel organisatsioonid omale tegevuse wabaduse jätawad, siis polnud selle all veel kaugekki mõistetud „riigipõörde toimepanekut“, nagu seda „Waba Maa“ arwab. Suinwõrd walitus

jellega mõitis, et ta wastuse wõlgu jäi, on tema oma asi, seda ka raudteelased arwustama ei tõtta, kuid ühte mõiks siiski tähendada, et poolehoid, usaldus temasse on kaotatud ja kaotatud cestkätt just jellepärast, et ta — wähe seda, et oma lubadusi majanduselu paremale järjelle föstmise juhtes oleks tahtnud läbi wiia — weel rohkem seda kuristikku tõukas, teiseks, et ta sugugi ei taha arwestada nüüd nende inimes-tega, nende riigiteenijatega, kes omal ajal, riigi hädapäewadel, kõige juuremad riigitoed ol-nud, oma awitawat kätt pakkunud Päästeko-miteele ja Wlutisele Walitusele ning omal jõul ja wastutusel aitasid korjata ja alal hoida selle riigi warandusi, mida nüüd wõimalus walit-seda.

Sfeloomustaw on aga see asjaolu, et orga-nisatsioonide celtähendatud märgufirja „eba-korrektsest toonist“ on kõneldud senini ainult ajalehtis ja temast märgufirja jaatjatele sõna-gi pole lausutud.

Tõi fõrd „Wäwaleht“ sõnuni, kus oli tä-hendatud, et Walitus Teedeministrile ülesan-deks teinud sellest raudtee- ja postiteenijate or-ganisatsioonidele teatada, kuid tänini pole see sfündinud. Kas ei peitu siin lihtsalt teatud mee-leolu loomise põhimõte, milleks nüüd riigitee-nijate wastu kõik abinõud tarwitusele wõdetud? Jällegi muidugi teatud erafondade huwides?

—lex.

Ruidas ministeerium töid „lihtsustab“!

Teedeministri uus määrus.

30. juulil j. a. wäljaantud káfu kirjaga nr. 326 awaldati riigi laiaroopalise raudtee teenijatele teadmiseks ja kástitamiseks all-järgnem

„Teedeministeeriumi määrus jaamaeistele pääjemise kohta jaamades, kus pääjemine jaamaeistele piiratud on.“

§ 1. Jaamaeistele pääjemine nendes jaamades, kus see piiratud on, sünnib ainult sõidupiletite, ehk jellekohaste eripiletite, wõi käesolewa määruse § 2 ettenähtud tunnistuste ettenäitamisel.

§ 2. 1. Raudteeametnikud, politseinikud, postiametnikud, tolliametnikud, jaamakomandandid, komandantide abid ja jaama komandanturi meeskond lastakse jaamaeistele ametikohuste täitmisel ametitunnistuste ettenäitamisel.

2. Wabariigi walituse liigetel, Riigikogu esimehel, Riigikogu abiesimeestel ja Riigikontrolööril on waba läbipääjemine jaamaeistele

walituse liikme- ja Riigikogu liikmekaarid et lenäitamisel.

3. Sõjaministri abi, sõjawäe staabi ülem, ranna- ja õhufaitse ülem, diwiiõde ülemad, merejõudude juhataja, kindralstaabi ülem, kindralstaabi ülema abi, ühendatud sõjawäe õpeasutuste ülem, tehniliste wägede inspektor, inseneriwäe inspektor, garnijoni ülem, kindralstaabi 3. (liikumise) osakonna ülem ja asjaajaja ning 2. osakonna ohwitserid ja ametnikud pääjewad jaamaeistele raudteewalituse poolt alljärgnewa nustril järele wälja antud tunnistuste ettenäitamisel.

Tunnistus.

Selle tunnistuse ettenäitajal . . . . . on waba läbipääjemine . . . . . teel kõikidele jaamaeistele.

(P. R.) Raudtee ülem (alkiri).

M ä r k u s : Tunnistused antakse wälja ühe aasta peale.

§ 3. Ühikud sõjaväelased, komandod, waht- ning toimkonnad, mis saadetakse jaama korra alalhoidmiseks ehk muuks teenistuskohuste täitmiseks, kohaliku garnisoni ülema, wäeosa ülema, korrapidaja ohwitjeri ehk jaama komandandi käjul, pääsewad jaamaeesistele tasuta igal ajal kohaliku jaamaülema korraldusel.

Käesolew määrus hakkab maksma 15. augustist 1924. a. Samast päewast loetakse maks- wusetaks kõik seni maksuwajelewad määrused jaamaeesijele pääsemise kohta.

Mis otsustab jellel määrusel osnud — on arusaamata. Perroonile (jaamaeesijele) pää- semine siindis juba ammu aega, Wene ajast jaadik, „sellekohaste eripiletite ettenäitamisel“, nagu jeda nõuab määruste § 1. Olid ju jaa- mades perroonipiletid müügil. — Sellega on jäs määruste § 1 ilmaagene.

§ 2 käsitab juba raudtee-, posti- ja tolli- ametnikkude perroonile pääsu; uudis, mida tähele panna tuleb, kuid meid ei siiski, et jaa- maülen, korrapidaja, rongijuht, konduktorid, kui raudteeametnikud ja posti- ning tolliamet- nikud on kohustatud perroonile minnes kel- legile omi ametitunnistusi ette näitama. Mää- rus teijiti ei luba. Ka jaamawaht, mõistes täpselt määruste § 2 punkt 1. ei tohi uksest läbi lipjata teijiti, kui tunnistuse ettenäitami- sega. Samuti ka politseiametnik.

Edasi, jama paragrahwi punkt 3. — Sel-

les on ka üks ministri abi (rohkem mitte!), ter- we rodu muid auwandjaid, ka üks asjaajaja jne. ette nähtud — need pääsewad perroonile raud- teewalitsuse poolst wälja antud tunnistuse et- tenäitamisel. Ka tunnistuse worm määrus- tes awaldatud. Mii siis, raudteewalitsus, hak- ka trükkima tarwilikke tunnistusi (tööde liht- justamiseks!), pane ametnik walwejalale, kes neid wälja jagab, registreerib, tembeldab jne.

§ 3. Sellele järgneb jün juba midagi juure- päralist. — Jaamaülen, mõta uut tööd juure! Käsitab ju määrus täpselt jeda, et ühikud sõja- wäelased, komandod, waht- ning toimkonnad, mis saadetakse jaama korra alalhoidmiseks ehk muuks teenistuskohuste täitmiseks, kohaliku garnisoni ülema, wäeosa ülema, korrapidaja ohwitjeri ehk jaama komandandi käjul pääse- wad jaamaeesijele tasuta igal ajal kohaliku jaamaülema kor- raldusel (meie arwendus. Toim.)!..

Waejed ajakirjanikud, riigikontrolli esita- jad j. m., Teid jee määrus jaamaeesistele muul wiisil ei luba, kui perroonipileti lunasta- mijel!..

Üht ainult tuleb kiita, et need tunnistused antakse wälja ühe aasta peale, nagu jee tähendatud tunnistuste wormis.

Järjekult, võib eelbada, et aasta pärast jarnastele keerulistele korraldustele lõpp te- hakse!

Liitu.

Mõned kawad postiametkonna tööde lihtjustamiseks.

Seijuforda, mis riigiajutustes keeruliseks actud asjaajamisega teenijate arwu päewa- päewa lõstab, on meie Riigikogu ja ajakirjan- dus hafanud ebaloomuliseks pidama. Jäärani- niz eelarwe arutamise juures Riigikogus tooni- tati töö lihtjustamise ja ametnikkude arwu wähenamise wajuadust. Postiametkond, joo- wides teiste keskel esimejena olla, pani 17. jaanuarist k. a. maksma uue lihtjustatud as- jaajamise korra. Peab tunnistama, et jee uus ford on wähe ebaõnnestunud ja jüst sellepär- rast, et jaadetiste wastuwõtmises ja wälja- andmises õieti midagi endise korraga wõrrel- des lihtsamaks muutunud ei ole. Kui meie wõ- tame endised waamatud ja jeeame nüüdsete regi- stritega kõrwuti ning hakkame lahtritega nõuetawaid sisjekandmisi wõrdlema, siis näe- me, et registri lahtrid jama sisjekandmisi nõua- wad, mis waamatutegi omad. Ka ei ole min- git tulu sellest, et praeguse korra juures tarwi- taja ise endale kwitungi wälja kirjutab. Seda

oleks wõinud jaadetije registreerise kandmijel wäga hästi ametnik kopeerides teha, mille juu- res oleks ära jäänud registri lehtede kokku- nõelumise waew. Teiseks ei ole jugugi soowi- taw mittehindusliku kwitungi wäljaandmise korra järele jaadetiste wastuwõtmine, jekt jee loob joodsa pinna kiritarwitustele ja wõib ise- gi sel korral, kui tarwitaja posti wastu kuri- tahlik on, ametnikku soowimata seijuforda panna. Ja jarnane nähtus oleks juba luba- mata. Jääb ülepea arusaamatuks, mida mõt- les Postivalitsus maksmapandud lihtjustami- sega läte jaada. Kui tunni tarwidust asjaaja- mise forda muuta, siis poleks jugugi ülekohus ega imestamiswäärt olnud, kui Postivalitsus oleks selleks üles kutsunud kaasa töötama kõiki teenijaid. Olen kindel, et konkursi wäljakuru- lutamise korral lihtjustamiskawajid oleks jis- se antud ja Postivalitsusel oleks otustada jäänud, misjuguine neist elluwõimiseks kõlbulik. Mii mõistid mõnedki head plaanid, mis teenijail

peas peitseswad, awaldamata jääda. Sunnaks on meil niüid raudbeelastega ühine häälekandja „Side“, mille kaudu omi plaane ja sihte awaldada wõime. Sellepärast on väga soowitaw, et igauks, kel mingi plaan, jeda „Side“ kaudu awalikkuse ette tooks. Kaasteenijail oleks siis wõimalus, jeda jõeluda, kawa kirjunks mõõdukamaks ja tooks teenistuses kergendust. Esimesena toon onna poolt alljärgneswad kawat, mille kohta kaasteenijail sõna palun wõtta.

Kawa nr. 1.

§ 1. Kõik wäärt- ja tähtsaadetised wõetakse postile sihendusraamatu järele kwiitungi wastu.

§ 2. Kwitung kannab enda peal saadetise numbrit ja wastuwõtmise kuupäewa, j. o. kalendertemplit. (Kõik muud märkused, nagu kuhu, kellele jne. jääwad ära.)

§ 3. Wastuwõetud saadetiis warustatakse lipiktempliga, kuhu kwiitungi number üles tähendatakse.

§ 4. Saadetised tembeldatakse kalendertempliga harilikus korras.

§ 5. Saadetiiste wastuwõtmise algus määratakse iga päew kalendertempliga, mida raamatusse esimise wäljaantud kwiitungi konja peale pannakse.

§ 6. Summad, mis sisetuluud rahakaartide järele, kaantakse kasjaarwendikku kohe peale operatsiooni lõppu.

§ 7. Kwitungi konjaraamatud hoitakse alal.

§ 8. Saadetiiste järeleotfimiiste palwetele peab saadetise kwiitung kaasa lijatud olema, mis saadetise postile andmist tõendaks ja otfimiist kergendaks.

§ 9. Kui saatja ühel ja jamaal päewal on mitu üheltigilist saadetiist postile annud ning ei tea, misjuurme neist kadunud, siis on ta kohustatud kõik kwiitungid tõenduseks ette näitama ja sel korral määratakse nende numbrid järeleotfimiiste palwele üles.

§ 10. Kui saatjal kwiitung kadunud, siis kohustatakse teda järeleotfimiiste palwele eraldi postimakkur 60 mkf. juures jure lisama, ehk jellest „R. L.“ kuulutama.

Kawa nr. 2.

§ 1. Kõik postile antud wäärt- ja tähtsaadetised wäljastatakse sedelite abil.

§ 2. Wäljastusjedeli seab kokku saatja ja lisab jelle igale postil antawale saadetisele juure.

§ 3. Wäljastusjedel kannab enda peal saadetise liigilist, j. o. tähtkirja paki ehk rahakaarti lipiktemplit, numbrit, aadressjaadi nime ja rahajummat.

§ 4. Nendele nõuetele wastawalt täidetud jedel keebitakse saadetisele külge ja saadetakse sihtajutusele edasi.

M ä r k u s : Rahwuswaheliste saadetiiste sedelid seab kokku sihtajutus.

§ 5. Sihtajutus posti lahtitegemise juures eraldab kõik need saadetiised, mis kirjakandjate kaudu kaaliwiimisele lähewad ja annab nad ühes sedelitega kirjakandjatele wälja.

§ 6. Kirjakandja omakord annab tähtkirja aadressjaadile allkirja wastu sedelil wälja ja toob jedeli kontorisse alalhoidmiseks tagasi.

§ 7. Teiste saadetiiste sedelid, mida kutselhelede abil wäljastada tuleb, eraldatakse kohe, j. o. sihtajutusse jõudmisel saadetiistest, õnnelikkuse kimpu ja nummerdatakse ära. Kiirema kätteleidmise otstarbel tehe järjekorra number pannakse ka saadetise ja kutselhele peale.

§ 8. Kutselhele järele ilmunud aadressjaadile antakse ajutusse hoiule jäämid saadetiis allkirja wastu kutselhel wälja, kuna jedeli allkirja lahter kalendertempliga warustatakse.

§ 9. Saadetiiste järele ja tagasi saatmise kordadel warustatakse nad esialgse lahtesatuse wäljastusjedeli ärakirjaga ja algusjedelile tehakse märkus: tähtkiri, pakf jne. on saadetiis tagasi — järele, sel kuu päewal ja kuhu.

M ä r k u s : Tagasi- ja järelejaadetawate saadetiiste wäljastamise kord on eelmisele jarmane.

§ 10. Hoiule saatmise puhul tehakse sedelile märkus, millal ja kuhu saadetiis hoiule antud, kuna aga sedelite ärakirjad ajutusse hoiule jääwad.

§ 11. Sedelite alalhoidmise aeg wastab niidsete raamatute alalhoidmise omale.

S. P o f f.

Organisatsioonide ümber.

Narwa postiteenijate üldkoosolek 6. augustil

6. augustil oli postiteenijate kutseliühisuse Narwa osakonna eraforraline peakoosolek.

Esimesena tuli arutamisele palgaküsimus, mille kohta järgmine resolutsioon wastu wõeti:

„Wabariigi walitus on jeni majanduspolitikas õige jaamatult talitanud, tehes hull wäärjamme, mis järk-järgulise rahakursi langemise ja elukalliduse tõusu peapõhjusjed. Majandusliku elu terwendamistöõle ei ole walit-

jus dieiti kunagi tõsiselt asunud, waid ikka ja alati on katjutud riigimajandust wee peal hoida ainult palgateenijate kulul, makstes rõhuwas enamuses riigiteenijatele äärmiselt madalat palka ja jättes nende töötasu endiseks, hoolimatat elukalliduse tõusust.

Samat tendentsi ilmutab ka praegune waliitus oma katfega stabiliseerida rappawiidud majandust tollide tõstmisega, teades wäga hästi, et seega ühtlasti iga tööstur ja kaupmees ka tarbeasjade hindasid tõstab ja nõnda elukalliduse tagajärjed ikkagi ainult palgaliste turjale langevad.

Mõistes hukka farnast äärmist hoolimatust riigiteenijate pere wastu, kellel riigi üleselhitamistöõd juured teened, ning arwesse wõttes asjaolu, et praeguse elukalliduse tõusuga postiteenijate wiletsus haripunktkini jõudnud, otsustab koosolek esineda järgmistele nõudmistega:

1. Elukallidusele wastaw palgakõrgendus on ilmtingimata tarwilik ja selle elluwõimist tuleb toetada kõigi abinõudega.

2. Riigiteenijate seisukorra kindlustamiseks margaturji alalise kõikumise wastu on tarwis palk kuldkrooni alusele üle wõia.

3. Palgareedel tuleb õiglasemalt kofku seada, nõnda et alama ja kesmise astme palgad tuntawalt tõuseksid ja et ka wähemapalgalised teenijad inimwääriliselt ära elada wõiksid.

4. Et postiteenijatel töö iseloomu tõttu kontorite läheduses elamine tarwilik, mida aga palgaolud ei wõimalda, tuleb postiteenijatele palgalisana wälja anda korteriraha 20 prots. palgast.

Palgakõrgenduse läbiwiimiseks tuleb postiteenijate kutseühituse keskjuhatusel waudteelastega liituda ja ka teisi riigiteenijate organisatsioonid kaasa tõmmata, sest ainult ühitelt wälja astudes wõime tagajärgede peale kindlad olla.

Wälised korutamised, et majanduslik seisukord riigiteenijate elamistingimisi kergendada ei wõimalda, millest iga palgakõrgenduse nõudmise korral ajakirjandus otse kühiseb ja mis arwatawasti ka nüüd tulemata ei jää, ei peaks riigiteenijate peret heidutama palgakõrgendust läbi suruda. Tarwis kord aru saada, et jeda teatama meeolur loomiseks tehakse ja et see nende leewist tuleb, kes wõidakat majanduspoliitikat ära katjutades endile juured warandused kofku kuhjanud on ja nüüd kardawad, et riigi wäljaminekute suurenemisel nende warandused wiimaks makstustamisele wõiwad tulla. Ei ole mingisugust kahluist, et riigimajanduse ratsionaalsemale alusele seadmise ning maksude ümberkorraldamisega, nõnda, et majanduslik raskus ühetaliliselt kühide

kodanikkude peale langeb, täiesti wõimalik on riigiteenijate palgaolusid parandada, ilma et riigimajandus wõpustatud saaks."

Peale palgakõrgemuse arutati läbi ja otsustati ära wida kohaliku tähtsusega küsimusi, nagu: kätur muretsimine postiwahetamiseks, pühapäewatöö korraldamine, liikmemaksu tasumise kord j. t.

Koosolekul wiibis postiteenijate kutseühituse keskjuhatuses hr. Woff, kes koosolijatele keskjuhatuses töõdest ja katwatjustest asjalikke seletusi andis. D. N.

Toimetuse järele märkus. Nagu meile teiselt poolt teatatakse, saanud kirjeldatud koosolek õige kummalise wahesuhumise ofalitseks. Pühapäewatöö korraldamise küsimuse arutamisel tähendanud keegi koosolijast, et see jugugi ilus ei ole, et kontoriilem töõst kõrwale hoiaib, weeretades omi kohuseid ametnikkude peale, ja terwed juured Jõõjuus elab, kust ainult kantseleipaberid alla kirjutama sõidab. Sellest teada saades, õlnud kontoriilem wäga wihane ja ähwardanud koosoleku mitte seaduslikuks tunnista (sic!). — Meil jääb ainult imestada mõne postimeistri ülbusse üle ning postiwalisuse tähelepantu juhtida selle fakti peale, küüides, kas siis kontoriilemad töõsti logelemise eest palka saamad ja kas ei kohusta priikorteri (ühes kütte ja walgustusega) saamine kontoriilemat suwitamise asemel ajutuse juures elama?

Tee-ehituste ofafonna teenijate kutseühing Reskühingust lahkunud.

Silmaspidades, et Tee-ehituste ofafonna teenijate kutseühing kewadisel kongressil kindlaks määratud Reskühingu liikmemaksu ära ei tasunud, otsustas Reskühingu juhatus, koosolekul 14. augustil, nimetatud kutseühingut Reskühingust lahkunuks lugeda, õigust andes temale aga Reskühingusse edasi jääda, kui ühe nõwala jookkul oma liikmemaksu nõwala ära õiendab. Jõõloomustaw on Tee-ehituste ofaf. teenijate kutseühingu juhatuses tegewus üldse. Minewal aastal, Soome raudteelaste külastäigur puhul, oli ka ka üks neist ühingust, kes küllalaste wastuwõtmisest teatud proportsionaalsuses ofawõtsid. Et Tee-ehituste ofaf. teenijate kutseühingul kapital puudus, laenasid jeda temale teised ühingud. Siljem oli nimetatud ühingul wõimalus ka summe korjata, millised juhatuseliikmete wahel aga mõõdunud aasta lõpul ära jagati. Esimees M. Yanter saanud „esimehe ergutusrahana" terwelt 10.000 marka. Wõlga aga ei mõeldudki maksta. Ei maksetud ka käesolewal aastal Reskühingu maksu.

Reeskühingust lahkumise põhjust, s. o.: liikme-
maksu võla mittemaksmist, seletab Tee-ehitus-
te osakonna teenijate k. ü. juhatus eeskätt sel-
lega, et nende ühingule pole Reeskühingus e s i-
m e h e k o h t a a n t u d ja et k. ü. ühingu juha-
tuse protestil „Side“ toimetaja juhtes tähele-
panemata jäetud.

Samal ajal on aga Tee-ehituste osakonna
teenijate keskel uue kutsühingu asutamise kät-
sif, kuhu tahetakse koondada puht-alamteenijaid,
kuna praeguse ühingu juhatus ametnikkude
käes, kes seal „eiinest wiulit“ mängivad.

Loodetavasti saab uue kutsühingu põhikivi
pea registreeritud ja siis oleks Tee-ehituste tee-
nijad jällegi raudteelaste üldpere liikmed, ilma
et neil pruugiks ametnikkude diktatuuri all ol-
les viimastele „ergutuši“ määrata.

Dma lahkumise kohta Reeskühingust on Tee-
ehituste osakonna kutsühingu juhatus ka raud-
teewalitsusele ettepande teinud, milles teata-
tud, et nad nüüd omi asju tahavad ajada otse-
kohevalt raudteewalitsusega, aga mitte Rees-
ühingu kaudu.

Soomine jaks neile head edu!

Raudteelaste Reeskühingu ja posti-telegraafi-telefoni tee- nijate k. ü. märgukiri Wabariigi Walitsusele ja kõigile Riigikogu rühmadele

15. augustil 1924 a.

Järjest juurenem elufallidus ja majandus-
lik kitsikus on juba möödunud aasta sügisel
sündinud Riigi- ja Dmawalitsuse teenijate
Reekliitu ja Raudteelaste Reeskühingut pöördu-
ma Wabariigi Walitsuse ja Riigikogu rühmade
poole, paludes uuele rewideerimisele wotta riigiteenijate
palganorme, milliste jaotus eba-
õiglasena osutub. Sedasama kordas E. Raud-
teelaste Reeskühing weel jooksma aasta kewadel.

Ka Riigi ja Dmawalitsuse teenijate Reesk-
liit, kirjaga 12. weebbruaril s. a. toonitas tasu-
määrade wäärjuhtuwust, esitades uue palgare-
deli jaotustabeli, milline, kui otstarbekohasem
ja õiglasem, tunnustamist leidis ka Üleriiklisel
Raudteelaste kutsuorganisatsioonide ja Posti-
telegraafi-telefoni teenijate kutsühingur kewad-
dijel kongressidel, kus organisatsioonide esita-
jad selle omaks wõtjid.

Nagu teada, on selle kawa järele palga mi-
nimumina ette nähtud (araabia numbrite jä-
rele 16 järku jagatud palgaastme juures) 7500
marka ja maksimumina — 20.000 marka
kuus.

Samadel kongressidel kohustati organisat-
sioonide juhatusi mainitud palgatabelit üksik-
asjalikelt nõnda läbi töötada, et ta ametaladele
wastaw oleks, millise töö Raudteelaste Rees-
ühing, raudteelaste palgaastmete jaotuse osas,
ja Posti-telegraafi-telefoni teenijate k. ü. kes-
juhatus posti-telegraafi-telefoni alal teenijate
palgaastmete jaotuse osas, teostas ning selle tu-
lemused wastawoile asutustele edasi saatis.
See sündis juulikuul s. a.

Walitsejad ringlõnnad on senini tähelepa-
nemata jätanud aga kõik palgade suhtes esitatud
palwed ja märgukirjad. Wabariigi Walitsus ei

ole heakskiirwanud nende peale organisat-
sioonidele ka wastuseidki anda, ei ole piüitudki riigi-
teenijate olukorra parandamiseks midagi korda
saata, waid just otse selle wastupidiselt: weeb-
ruaris lisati riigiteenijatele töötunda juure, au-
gustis wiidi läbi wõaline koosseisude wähen-
damine ja selle läbi saabus ka lisa töö ning piir-
dušid juurepuhkused, kuna seda koosseisude kot-
kutõmmet kawatsetakse weelgi jätkata, mille lä-
bi ikkagi töö ja tööaeg tašuta suureneb. Koos-
seisude wähendamise läbi loodetaw ülejääk ka-
watsetakse suuremalt jaolt ära jagada „juhti-
wate jõudude“ palgalisadeks, nagu sellekohase
ettepanekuga ongi juba esinenud Riigi Raud-
teewalitsus, millist ka mujalt oodata wõib.

Järjekult oleks palgade kõrgendus jällegi
eeskätt neile, kes tänini enam-wähem elamis-
miinimumniga kindlustatud.

Soolimata Wabariigi Walitsuse abinõudest,
on saadunud majanduslike kriisi kõrguspunkt,
mille tõttu elamistingimused päewpäewalt hal-
wenewad. Kõik on kallinenud ja kallineb sijn-
nähtawalt weelgi. On tõstetud raudtee wee-
bariif, tollitariif, lisatakse maksust igalpool,
kus jee wähegi wõimalik, astutakse jamme
üürijeaduse ülemaalisteks tühistamiseks. . .

Toidu- ja tarbeainete hinnatõusul ei näi
seetõttu olevat lõppu ja iga palgaline waatab
hirmuga tulewikku, nähes elualliduses parata-
matu järeldusena kõige tarwilisemate nõuete
piiramist.

Silmaspidades eelnimetatud tööolusid
tunnistas Tallinnas 10., 16. ja 22. juulil ja
14. augustil s. a. ärareetud Raudteelaste kutsu-
organisatsioonide Reeskühingu ja Posti-tele-
graafi-telefoni teenijate kutsühingur keskorga-

nisatjiooni ühine koosseis tarviliseks eineda palvega, et:

1) palgad maloriseeritaks fuldfrooni alusele, kusjuures frooni väärtus võrduks 100 E. margale, kuna palga väljamaõmine võiks sündida Eesti markades, päevakurri järele;

2) palgareedel jaotataks viibimata Riigi- ja Omavalitjuse teenijate märgufirjas (19. veebruarist s. a.) ehitatud kawa järele ja järgmisel viisil:

I aste	—	200 krooni
II	—	185 "
III	—	170 "
IV	—	150 "
V	—	145 "
VI	—	135 "
VII	—	125 "
VIII	—	115 "
IX	—	110 "
X	—	105 "
XI	—	100 "
XII	—	95 "
XIII	—	90 "

XIV	—	85 "
XV	—	80 "
XVI	—	75 "

3) Ntmete jaotus teenistuse alade järele jänniks organisatsioonide poolt käesoleval aastal ehitatud kawa järele.

4) Koosseisude vähendamise läbi ülejäänud summa määratakse eeskätt alamaastmeliste teenijate palgade kõrgendamiseks, eriti aga neile, kelle tasumäär elamisminimale ei ulata.

5) % elukalliduse mahaarvamine maakondades ära jäetakse.

Ühtlasi sellega tähendab E. Raudteelaste ja Posti-telegraafi-telefoni teenijate seiskorganisatsioon, et käesoleva märgufirja tagajärge peale on rajatud teenijate viimane lootus nende majanduslike olukorra parandamiseks. Si vääri Wabariigi Valitsus ega ka Riigikogu sellele vastawat tähelepanu, siis ei saa vastutada ka kutseorganisatsioonide waimlised jõud ka nende tagajärge eest, mis enesega võiks kaasa tuua riigiteenijate ja eriti raudteelaste ning posti-telegraafi-telefoni teenijate üldine rahulolematuus.

Nipet-näpet.

Uus korraldus raudteeforterite kohta.

Raudteelaste ringkirjaga nr. 6181 4. augustil j. a. juhtiti kõigi raudtee fortterites elutsewate ametnikkude ja teenijate tähelepanu selle peale, et neis fortterites tubade või „nurkade“ wäljaküürimine kaasüürnikkudele keelatud on, wälja arwatud juhtumised, kus see raudteewalitsuse korraldusel sünib.

Keelust ideastujatest ähwardatakse raudtee fortterid wiibimata ära wõtta.

Kui see ringkiri kõigile, ilma erandita, matsew on, siis tuleb seda kõesti terwitada!

Fortter ametruumiks.

Wajalemmast kuulseme, et ühest alamteenijast kawatsewate raudteewalitsus elufortterit ära wõtta, et sinna postiaagentuuri sisse seada. Kui siis fortterikriisi lahendamiseks samu tagasi ja itka alamteenija arwel. Wanasti awati sarnaseid agentuure jaamadest ainult siis, kui seks ruume leidus, ent elufortterid olid puutumata.

Uus maja Tehnika tänawal

on itka alles telingites. Töö läheb wisalt ja pikkamisi, waatamata et ehitustähtneg oktoobris lõpeb.

Fortterikandidaadid on ärewil. Neil päewil kuulutati palwelkirjade wastutwõtmine fortterite saamise peale lõpetatuks, kuid otustamata on weel siiski, kes selle satilise losji elanikuks saab. Mõni kandidaat, kel lootus fortterijaamise peale kadumas, on juba teistühingu juhataje ees juttu teinud ühe Nõmme tänawal asuwa raudteefortteri üle, kus praegu keegi kõrgem riigiametnik elutsemas. Olewat minewal aastal riigifogulikmed rääkinud, et nad selle eest tahwat „hea seista“, et suuremapalgalistel ametnikkudest raudteefortterid ära wõetaks, pealegi, kes neid pole õigustatud saama.

Meie elektritrammist

Hakkawad juba ka mõned ajalehed pillesõnumeid tooma, nimelt tema pikalduse ehitamise üle, ja ajalt on need ka põhjendatud. Estiti lubati elektrironge kaima panna juba mais, siis juunis, juulis ja nüüd on september, kuid weel midagi pole sellesjarnast. Ainult proowid ja proowid! Ka kurdetakse, et lootsused peatuskohtade awamise suhtes kaowad. Olla lubatud peatuskoht awada Nõmme kindluses, kuid nüüd puududa krediit jne.

See on wana laul ja sarnaseid seletusi tuleks

tõesti ära hoida. Niisuguseid krediite, mis hädatarviltised, tuleks nõutada kas või erakorraliselt. Krediidi puudusel helbi hiljuti ka Põldküla peatuskohta avamine ära (Paldiski—Klooga vahel), vaatamata et sealne ümbruskond küllalt rahvarikas ja jaks mitmelt poolt palveid siia anti.

Meie raudteel on reisirjade vedu väheldane ja raudtee peaks reisimist ise süvendama, tehes rahvale võimalusi raudteed igalpool lähem kätte saada.

Wene ajal võis ette tulla sarnaseid seletusi ja neid tuli ka. Mäletan, kuis Põhja-Lääne raudteevalitlus Wasalemma jaama avamise vastu seisis, selleks igasuguseid tagatisi nõutas ja nüüd on Wasalemma meil üks rahvarikkam asundus.

Sellepärast waja siin ka nõmmelaste joovile vastu tulla juba Nõmme ümbruskonna laiendamise mõttes. Trammi peatamine on terge, võimalik peaaegu igal pool ja ka platvormiks waja ainult mõni rong liin. Pole tarwis seal ka ei mingisuguseid sopilikki ehitusi või moodsaid hooneid. Ärge näidaku raudteel saamatust!

Okupatsioonist laugemale mindud!

Samal ajal, kui riik igasuguseid ühendusi loob, rahvale liikumisvõimalusi loob, korterikriisiga võitleb, loosssejude vähendamist teostab, kus seletada tahetakse, et „aeg raha on“, esinevad päewalvalgele meil ikka mitmesugused korraldused, mis otse igauht üllatavad. Muuseas võiks neist üht, kui seesugust, siin nimetatada: **raudtee ülesõidukohta sulgumise korraldust raudteevalitluse maja kohal**, teist — raudteetehaste juures. Ei olnud nii karm oma korraldustes ei Wene tsaarivalitsus, ega ka Saksa okupatsioon, kui nüüd Eesti sajab. Raudteedel tõndimine oli raudteeametnikkudele ikka waba ja lubatud, ent nüüd ei tohi ka raudteelanegi oma jalgu raudtee maarihale tõsta. Kõha peale oli tord isegi rida politseimeeste üles seatud. Teenijad, kes Nõmmel korteris, selle asemel, et Nõmme hommikutel rongilt otsekohe raudteevalitluse maja juure teenistuskohale pääseda, mingi waksali kaudu ringi, mööda Paldiski maanteed, ja tarwitagu selleks sõbusat aja-wiidet jalutamiseks terwelt 20 minutit, wäsitagu enid ilmaaegse tõndimisega.

Wida on sellega kätte saadud?

Kui põhjuselks oleks, et juhtumisi ette tuli, kus mõni inimene rongi alla jäi, siis on see liig naiivne mõiste. Rongi alla jäämist on enne Eesti riiki olnud ja neid tordub kuni ilma lõpuni, aga et selle all ka teenijad — raudteelased — kannatama peaks, see tundub juba ülesõiduna ja ei kannu wälja mingit kriitikat. Rongi alla võib inimesi sattuda igalpool, ka wäljaspool neid ülesõidukohte, kuid nii palju meil Eestis ikkagi traati või plamit ei leidu, et allaajäämistele aedadega piiri panna! Ülesõidukohade sulgumise vastu, nagu kuulda, on protestid tõstnud ka Tallinna linnavalitsus, ja täitja dige! Tehtu seda omalt poolt ka raudteelaste keskijuh raudtee-

laste nimel, sest et seesugune tord teenijatele ainult raskusi sünnitab!

—lus.

Weel parandusokafonnast.

Minewajes „Side“ numbris kirjutas teegi meie paranduse okafonna saamatustest; oli juhtunud tähelepanu, et igasugused parandustööd teenijate eluruumides tehakse nii korratumalt ja pikkamisi, et see otse naeruwääriline (? Toim.). See on täitja dige! Mul oli juhus tord kuulda, kui isegi terwishoiu okafonna arst ise ühe teenija korteri puhastamise kohta märkas, et selle seinad nii palju paista, nagu oleks need Lehman Laikutud. Põhjust, mis see nii sünnib, seletawad parandusokafonna tõrgemad ametnikud, et krediit puududa. Ei lubawat seda Riigikogu! Silmitsejedes sama „Side“ numbrit, leidsin seal artikli, kus tähendatud, et parandusokafonnas jälle taks uut kohta — ikka ülemuse kohta — ette nähtud: üks neist „okafonna hooneite ja weewärgijaoskonna juhataja“, teine — mingijugune „pealiskitustite ja signaalkitustite jaoskonna juhataja“. No, tule Jumal appi, kes hakkab siis alusehitusi ehitama, kui pealiskitustite tegijaks jälle teine juhataja waja? Kas ei või üks ja sama mees neid töid juhatada? Tean nii palju, — olen üle 20 aasta raudtee teenistuses olnud, — et Wene ajal olnud alusmüüride ega pealiskitustite juhatajateks sugugi kahte meest. Igaüks (Tallinna jaoskonnas, näritusel) teadis, et nende ehitajaks oli üks mees, nimelt teekitustite jaoskonna ülem; ehituse juhatajaks aga peaaegu alati wanem teemeister. Tallinnas: ijand K. See ehitas ka sildasid ja need on weel tänapäewani püsinud. Mees olnud ei inseneer ega muu aukarja (käimine sellisid Arulka koolis, tean wäga hästi!). Jaoskondasid oli kõigest kolm, nüüd aga kuus, ja kõik nende juhatajad on inseneerid. Selatagu siis, et meil Eestis „juhtiwaid“ jõude wähe!

24 remonditöölihti kawatsetakse koossejude wähen-damise puhul lahti lasta ja võib olla sellepärast, et nende 24 töölise asemel kahte inseneeri ametise panna! Kuidas waatab kogu selle jandi peale ometigi rahwaestus — Riigikogu? Remonditööline.

Muistus postwagunis.

Praegu Tapa Narwa wahet kirsseeriwasse postwagunisje nr. 1205 on elama asunud pumawatimehed, kes aeg-ajalt oma peiduurgastest saaki hiilwad ja oma toornijootluga kaaretsijaid postijaatjaid teenijaid puhkamise ajal külitawad. Et neid loomakehi siit, kas inimeste või korrespondentide kaudu laiali ei kantsel, tuleks kiire korras wastaawal ametajutusel nende häwitamisele asuda. Peale selle võiks ka Raudteewalitsus selle eest hoolitseja, et magamisajamised, mis sõelott jarnastel määrduvad, saaks riietega kaetud, millelise oleks võimalik ka wahet pejemiseks pealt ära wõtta. Määrduvad asemel kui ka kullkate üle on mitu torda posti ülemusele, selle järelewalwe alla postwagunid kuulwad, räägitud, kuid kahjuks see asi ei

näi neid huvitavat ja nagu näha postiametkonna ülematele on ükskõik, mida postivaguniteist kodanikkudele väljaga jagatav, kas postijaadetisi, või kutikaid ehk muid piisilufaid. Minu arvates peaks ikkagi Eesti ka vastav ajutus olema, kes mitte ükskõikne ei tohiks olla puhtuse järelvalvaja suhtes.

K.

Posti saagu meil eeskujulikumaks.

Oma organiseerimise poolest kuulub meil postiametkond korralikumate liiki ent rohkem võistaks ta oma prestiiži, kui ta ka tulevikus veelgi eeskujulikumaks saaks. Ma nimelt mõtlen siin, et postivalitajusel oleks kind aeg armuist rahva tahtmist, asjaajamise lihtjüstamist, praegu kõige radikaalsemalt ette võtta, millega kaotataks kõik viivitused, mis kahtlastavad teenijaid rahva soovidele kiiremalt vastu tulla. Praegu ei saa ametnikk oma täit tööjõudu rahva soovide rahuldamiseks ära kasutada, vaid peab

üle poole omaist tööjõust kirjatööde peale ära kulutama. See käib iseäranis provintsi vähemalte ajutuste kohta. Mida töö lihtjüstamiseks ette võtta võiks ning muuta tuleks, sellest lubatagu mulle siin mõnda üles märkida. Et need muudatused tegelikudole ametnikkudele keenele ju küllalt mõistetavad on, siis pole põhjust neid lähemalt kirjeldama hakata. Need oleks: ajalehete tellimise operatsioonid lihtsamaks muuta, väljaminevate ja transiit telefoni kõnede registreerimine lihtjüstada, sisse tulevate ja läbiminevate kõnede registreerimine ära jätta, kohalike telegr. registreerimise raamatute pidamisest loobuda, ära jätta: telegraafi ekspeditori raamatud, posti saatmise raamat, templite kaustik; lülitubumendid kuni 200 margani võiks kumistamata jätta, väljamaa telegraafi ajutuste nimestikke pidada ainult linna kontoris; telefoni ridade registreerimine lihtsamaks teha, rahakaartide „kontroll“ tembeldamine ära jätta.

P. R.

Minu suvepuhkuse mälestused.

(Väike veste.)

Ja nii, siis olin ma kauaoodatud suvepuhkuse kätte saanud... Kena juulikuu, lilled õitsesid, linnud lõõritasid, muud kui kuula, imesta ja puhka! Puhka seda väsimust, millega sa rõhutatud igapäise raske tööga, kosuta vaimu ja energiat, et seda lähemal aegil jällegi kinkida riigi tööle, — pühendada seltskonnale!... Lühike on see puhkeaeg — üks kuu — aga siiski on ta palju: jõuda nii mõndagi ringi vaadata, tutvuneda välisilmaga; töö ajal puudub ju seks võimalus.

Puhkeaja kasutajad tänavu nii iseäranis rõõmsad, heas tujus, lõbusamad kui iialgi enne; kõneldakse, et ka mudavannid paremad. Tõendatakse, et Haapsalu muda Kuresaare mudast ettegi: ühe aastaga saada terveks kõik haiged, mõne kuuga tulla tagasi endine noorus ja jõud. Kas ta just nii on, see on ise küsimus, aga eks usk ju ka hea rohi!

Sanatooriumi eest on käesoleval aastal meie teriwishoiu osakond, — olgu talle aitäh! — hästi hoolt kantud: valitseb korralikkus ja puhtus, seda jälgib kohapeal jaoskonna juhataja abi ühes õega õige terawalt, ka kojamees on wirk ja igale poole ligitulew; ei ütle eemale teenistusest ka ta „küljeluu“, kes platsis hommikuti esimesena ning õhtuti viimasena.

Siia Eesti „Siiloasse“ tulles, tundsin enese õige roidunud olevat. Rõhutatud vaim-

liselt, piinatud füüsiliselt igapäise töö tagajärjel; tuli esimene päev eestkätt võidelda nende mõttemõlgutuste eemale peletamisega, mis rasketel teenistustingimustel pähe süvenenud. Asjatuks katseks jäi aga ühe tähtsama vaenlase eemaldamine, — see leivaküsimuse mure. Ta püsis minuga ühes nii mudavannis, kui ka vabas õhus. Sama märkasin ka paljudelt teistelt.

Vaevalt oli sanatooriumi „ühiselus“ mõni päev möödunud, kui juba koosviibimisi ja ühiseid nõupidamisi toimiti. „Päevakord“ pühendus eestkätt mudugi ikka leivaküsimusele. Neil koosviibimistel moodustasid vastasrinda peaaesjalikult teenijad, kes põllu- ja maalappidega varustatud. Kui seesugustele „põllumeestele“ ette heideti, et leivaküsimuses nad küll rohkem tagasihoidlikud peaks olema: olla neil elutingimused teiste teenijatega võrreldes paremad, siis rõhutasid nad ikka ja alati endi hiiglasuurt teenistusvastutust: neil väga palju vaenlasi, näiteks, kevadel teede muhud, järsud sulad, talikülmad, lumésadu, rahe, isegi pikne, võib olla ka maavärise mine. Ka Golfstroom olevat „Esmaspäeva“ teatel oma jooksu muutnud ja kes teab, mis veel!

Kui keegi rõupaseadja, või kes ta oli, (esimestel päevadel veel kõiki kaaslasti ei

tunnud), tähendas, et „põllumeeste“ osakonna valitsuses isegi „muhkude insener“ ametis olla ja see kõigi nõksatuste eest isiklikult vastutada, siis seletati, et muhkude insener muhke ainult kirjalikult — kaardi peal — parandab, nende tegelik parandaja olla eestkätt meister ja töölised.

Nii need vaielused. Puudus tundub kõigil . . . Polnud keegi oma seisukorraga rahul. Mõtlesin siis ka oma teenistuse peale, lugesin sõrmedel vastutuste hulka, ning vaikisin. Olin tulnud tervist parandama ja seega oli vaja igast ärritusest emale hoida.

Aga ka tervise ravitsemisel tekkis pävakorda kõhuküsimus, nimelt hoolitsemine viimase eest, olgu et pärast selle läbi oleks pidanud majanduslikult rohkemgi kannatama. Keskpaik nõudis piima. Seda oli temale soovitanud arst. Polnud piim linnas ka mitte kallis, kõigest 13—14 marka toop. Tellisin, — toodi. Vahel käisin ka ise järel. Aga, nagu öeldakse, mida parem sul elu, seda paremat sa veel nõuad, nii ka minuga: mõne päeva pärast ei viitsinud ise enam piima järel käia, tellisin juba järjekindlalt kätte tuua, nõudsin isegi paremat! Hea soovitusena, piima suhtes, esines mulle üks kaasteenijaist: kõige parem piim üle linna olevat ühel raudtee „põllumehel“. Tema lehma piima tarvitavat ainult linna peenem publikum, kuid ta maksvat ka veidi rohkem. Mida siis, tellisin ära ja teisel hommikul oli piimamees kohal. Küsisin: Kas peremehele jätkub ka rohkem piima, et kõik saaks. Vastati „Oo jaah, tal lehm eht Friesi tõugu; väheldapoolne loom, pikkade sarvedega. Kena kirjajak; annab piima mis hull!“ Maksmise juures tuli esimest korda väike arusaamatus. Mind imestas: miks „raudtee piim“ toobi pealt 4—5 marka kallim? Seletati: Hindade tõus olla igapäevane nähtus, Strandman tõstnud tollisid, Rottermann siputanud saiajahule hinda juurde ja kus sa nüüdsel ajal muidu läbi saad, kui ikka hindu kergitada. Igal pool ju valoriseerimised käsil. Püüan õiendada, et turul piimatoop ikka 13—14 marka ja et ametvend natuke kallis oma kraamiga, kuid ei aita see; vastatakse, et meie piimaperemees olevat ikka kaugelt-nägija; ei võivat kindel olla, et täna-homme margakurs nii edasi püsib. „Mis käen, see käen“, ja nii ka siis piimarahaga!

Teisel päeval ma piimamehega piimahindadest enam ei räägi. Mind huvitab muu asi, nimelt ta peremehe majan-

dusteadus ja pikk ning kauge ettenägemine.

„On peremees suur majandusmees“ — algan ma juttu — „on tal ka muid loomi kui lehm?“

„Oo, härra, tal ikka ka muid loomi küllalt“ — vastab piimamees.

„Siga ka?“

„Neh, siga ka!“

„Lambad?“

„Lambad, jah, ka. Terve kari; kanu, kukkesid ja mis kõik veel!“

„Suured heinamaad käes?“

„Oo, jah, igavesed põllurakad. Ka põldu! elab kui parun, ja kõik raudtee poolt!“

„Eksid, vennas, egas' loomad raudtee poolt pole, need ju ikka ta omad?“

„No neh, eks need ole ta omad, aga krunt, maa, ikka maa tahtsin ütelda“ . . .

„Ametmees sa s' seal oled? Kojamees või?“

„Oo, ei, kes' nüüd kojameest peab. Näe, vähendavad ühtepuhku.“

„Tööd sa's teed seal?“

„Näe, mis tööd sa n'd saad teha. Pool päeva läheb piimakandmisega ää. Kirju annab tänavu 15 toopi; mitmesse kohta tassimine. Pärast, kui aega jätkub, pühin seal, koristan; pikk see päev s' on.“

Jutt lõppes. — Piimamehel oli veel ringikäimist ja tõttas . . .

Järgmine koosviibimine on aga sanatooriumlastel juba ilma „põllumeesteta.“

„Päevakorras“ jällegi leivaküsimus.

„Kurat ja põrgu“ — pajatab häkki keegi koosviibijaist õige valjult — „nad elavad ju paremini kui raudteel. Käisin ise seal. Käisin vaatasin!“

Teine õhkab: „Ja oma ametvendi nõõrib kalli piimaga!“ —

Koosviibimine lõpeb.

Keegi oli jaamast värske „Side“ toonud ja nüüd kõik selle juures. — — — Üks loeb ette. —

Üks tükk: „Palgaastmete reguleerimise ümber! Tehnilistele jõududele palka juure panna lubatud!“ Järgnevad ametinimetused — kõik väga huvitatud. Häkki kuuldu muuseas: . . . 1. järgu 8700 pealt 9900 peale. . . . 2. järgu 7700 pealt 8700 peale. . . . 3. järgu 6200 pealt 6800 peale.“

„Nooooo!“ — — — „Ooo!“ — — — Tohoo! Oi-oi-oi-oi!“

„Aga vaat', kas vedurijuhid ka?“

„Vaata rongiteenijaid!“

„Vaata, vaata (häälled segamini) seda ja seda ametit!“

„Ei!“ — kostab ettelugeja. — „On öeldud ainult nii palju, et veduri- ja rongiteenijatele kilomeetirahasid kavatsetakse tõsta, kuid teistest — et kõik vanasse palgaastmesse jäävad.“

„Kurrat!“ „Susi söögu!“ „No see ei lähe“ jne. (hüüdeid liig palju).

Ma vaikisin. Ei hõiganud kaasa, kuid tõesti ohkasin ja õhkasin siidamest! Pool eluaega olen ohverdanud oma vastutusrikka teenistuse õppimisele ja nõuetele, mida praegu täidan, kuid palk on niisugune, et vaevalt kuiva leiba võin süüa. Majaperemehele maksan 2500 marka kuus üüri, lapsed ei tohi hoovi peale mängimagi minna, ja teistel teenijatel on käes maad ja heinamaad, korterid, tallid, peavad kirjakuud ja pugalaid. Kanu — maailm, ja

neile tahetakse veel palka juurde panna! Siin on küll sest põhimõttest välja mindud, et „kellel on, sellele peab antama!“

Nii lõppes mu suvitus. Nüüd teen tööd ja käin igakord, kui vabad tunnid, ülemuse pool, kontoris, kuulamas, kas kusa-gil mõni „maa“ koht vaba, et seda omale nõutada.

Riksus-raksus.

Toimetuse märkus: Eeltoodud kirjutus on väljaspoolt meile sisse saadetud. Ta pildistab paljude teenijate arvamist, selleks talle ka siis ruumi. Peab tähendama siiski, et kõik, keda arvatud siin „maa“-või „põllumeesteks“, ei viibi sugugi sarnases „ringkonnavalitsejate“ seisukorras. On kohti, kus neil pole ei „kirjakuid“ ega ka „pugalaid“ ja nii ei tohi neid ikkagi mitte ühe mõõdupuuga mõõta!

Mitmesugust.

Geesti—Läti raudteelaste jalgpallivõistlus Riias

30. augustil lõppes eestlaste võiduga 2:1. (2:0) (mõlemad S. Wäli poolt). Meie meeskonnas mängisid E. Palm — Dreumund, Silber — Kaljot, Paalberg, Lall — J. Wäli, S. Wäli, Brunn, Tamn ja M. Palm. Rejermi moodustasid Kats ja Anier. Egitajaks oli M. Melencuf.

Läti raudteelaste meeskond koosnes järgmiselt: Schmidt — D. Schfiltriters, R. Bar-da — Avotinschs, Zadeiko, Witolinsch — Schneiders, Baumanovskij, M. Schfiltriters, Wigant ja Bujarow. Meeskonna kapten Schfiltriters.

Võistluse tagajärgist teateid tuues kirjutas Riia leht „Latvis“ 31. aug. järgmist: „Jalgpalli võistlus meie raudteelaste spordiseltsi komando ja Geesti raudteelaste-sportlastega lõppes eila 1:2 (0:2) eestlaste kasuks.“

Geesti sportlasi tervitab Raudteelaste seltsi esimees hr. Goba, annetades neile lillekimbu. Kõnes tähendas hr. Goba eestlaste küllatuleku tähtsusest toonitades, et see olla jällegi naaber-rahvaste sõpruse tundemärk, mis ennaft jüwendada lootab ja soowis jelle sõprusele pikka iga ning keftvust.“

Geesti raudteelaste nimel vastas spordiringi ehitaja hr. M. Melencuf avaldades soowi, et need sõpruse sidemed, mis senini raudteelaste vahel saavutatud, kastragu laiemini ja jäägu püsivaks.“

Võistlejate väljatulekul mängiti mõlema riigi hümmi.

Edasi tähendab „Latv.“: „Mõgu küll mõlemad komandod noored, siiski näitajad eestlaste suuremat kiirust ja piirivust, millelõttu ka mängu esimene pool piisib täielikult eestlaste valdamisel, tagajärg 2 väravat.“

Teisel poolel võitšime eestlastelt 1 värava. Meie komandos oli eriti nõrk pahempoolne äärevajaja. Soovime mõlemile komandole tulevikus parimaid tagajärgi!“ Nii Läti lehe kirjeldus.

Peame oma noort meeskonda nende võidu puhul tervitama! Nende Riia föit tuli ootamatult ja keegi sealt meie sportlaste võitu ei eeldanudki!

Magamispeju 3. klassi magamiswagunites.

5. septembrist abates varustatakse Tallinna-Trbošta waheliste rongide nr. 3 ja 4 kolmanda klassi magamiswagunid pesuga. Pesu on sunduslik kõigile magamiswagunites föitjatele. Samaft ajast nõutakse platskaartide miinigi juures ka pesu tarwitamise maks sisse („R. L.“ nr. 130 — 1923 a. väljakuulutatud tariifi põhjal) kokku 200 marka. Naisterahwaste föiduts on algaamad kohustatud eraldama nimetatud rongides 3. kl. wagunis ühe 4-kohalise kupee. Magamiswaguniteks on määratud wagunite nr. 354 ja 343 ehk teised nende tüübilised wagunid.

Tähtsamate sündmuste filmine raudteel.

Tallinnas asuwa „Leve-Film'i“ efitus on raudteewalitusjes soowi avaldanud, et talle lubataks föitideft tähtsamateft sündmusteft, mis wäärikfid pildistamist, filmimist fotralbada.

Sooviavaladus võeti liikumise osakonnas teadmiseks.

Rida raudteejaame tehniliseks liikumiseks sulatud.

Teenijate koosseitude vähendamise tõttu, on sulatud rongide vahetamiseks ja möödalaskmiseks järgmised jaamad: Klooga, Ellamaa, Keeni, Mägiste ja Piija. Piletimüügi, bagaazhi- ja kaupade operatsioonide korraldus jääb endiseks.

Weel koosseise vähendatud.

Raudteevalituse eelarvet rahaministeeriumi komisjonis läbi vaadates, otsustati kulusid kärpida ja koosseise vähendada veel 30 inimese võrra.

Suurim koosseitude kärpimist rõhutaja oli Riigikontrollor, kelle arvamiseega ka rahaministeeriumi esitajad palju rehkendasid.

Puhujest raudteewagunites.

Terwis on inimese ärashindamata vara ja terwes kehas on terve wain. Terwise puudus ei mõju kahjulikult mitte üksi isikute, waid ka terve seltskonna peale. Igapähe inimese püham püüpe peab olema terwist alal hoida, kui enesel, nii ka teistel.

Teadus on kindlaks teinud, et paljud haiguseidud tolmur ja mustuse sees peitawad. Eriti foodsat eluaset leiawad enesele tolmus tiifusehaigete süles peituwad piilased, mis sealt õhu kaudu wäga kergesti terwete inimeste kopjudeesse wõiwad jattuda.

Paljud reisirjad raudteel, klassi peale waa tamata, on liiga hoolimatud puhujate alalhoidmises: sülitatakse igale poole, peale sülekausi, ja loobitakse söögijätiseid ja paberosjotse pingi alla. Kui rongiteenija selle kohta mär-

kuse teeb, siis hakatatakse teda toornestega üle külmama ja ähwardatakse kogunist sugulase-ministri kaudu mõjuda.

Wäljamaal walitseb reisirwagunites juur puhutus ja haiged reisirjad kannawad kaafas Dettweileri ja teisi tasku-sütletoojikese, kuhu sülg ja röga sülitatakse. Siiski on Ameerika raudteedel reisirwagunite põrandal leiduma tolmur ülewaatusel, seal juurel armul haigustoomaid piisielukaid leitud. Wäljamaal on rongiteenijatel juuremad õigused puhujate alalhoidu suhtes. Seal wõib rongijuhst iga puhujemääruse rikkujat rahatrahwiga karistada. Weil ei ole see seadus weil seni päewawalget näinud ja kuuldawasti olla ta eelnõu riigikogule esildatud, kus muidugi „ootel“ seisab.

Sellega peaks ruttama. Ka peaks raudtee terwishoiu osakond reisirwagunites ja jaamaruumides puhujate tähtsuse kohta kirjalikud seletuskirjad üles panema, sest paljud meie reisirjad maalt ei tea puhujate tähtsusest ja ka sellest, kuidas haiguseidud waguni mustuse kaudu edasi antakse.

Riigikontroll eakorralisi töid soetamas.

Juba raudteelaste kongressil juhiti tähelepanu riigikontrolli esitajate „tähenärimise“ peale ja soowitati fannne astuda, et see korwaldataks. See on aga asjatult lootuseks jäänud. Riigikontrolli esitajad nõuawad pea igal nädalal kõiki suguseid wanu ja mitte ülesleitawaid andmeid meie raudtee algawaastatelt, millede õjimine ja andmine jookswaid töid täielikult halwaw ning asjata aega wiidab. Siljuti nõuti ära kirju ametwagunite aruanne-dest 1922 aastal ja neid tuleb riigikontrollile kooperida. Kergem oleks ju kui kontrolli esitajad sarnaseid aruandeid kohapeal järele waatataks; ära kirjade wõtmiseks töijõude ei ole ja seda tuleb ametnikkudel peale tööaega teha.

Kiri toimetusele.

„Side“ nr. 6 on trükitud härra D. Kõlluste „Postiametkonna demokraatiseerimisest: Nagu kontoriülelem, siis olen nõus, kui annate postkontoritele niisuguseid teenijaid, kes tunnawad wiisakust, moraali, lugupidamist oma kaastöötajate wastu, meie noored ja ka kestmised töijõud on wõetud abra tagant — ja suure waewaga kirjutawad oma nime paberile (wägin ütles neid alamteenijateks), — sellepärast tuleb ka ütlemist alati kontoriülema ja teeniwa wahel, kes oma targa peaga seda tahab läbi wiia, mis mitte sugugi pole lubatud. Soowin, et alamteenijaid moraalkile, wiis-

jakujele, wastutulekujele kaswatataks, siis wõib ka täitja Lääne-Euroopa riikide ametiajutustelegi järele jõuda — ja saab ka „Raha kosutama“ ja ma „käsen“ ning „teelan“ kaob iseenejst ära.“ P.

Kirjawastused.

L. M. Süg teraw, ei lähe!

R. A. Sümub. Dõbake weidi!

—**las.** Mits mitte? Daste tulla!

—**Dpo** —. Puudub andres. Ei saa tarwitada!

—**erg** —. Kui Teil „eestfätt“ raha peasti, siis pole tarwis. Raha eest meie niisugust prahti ei osta!

Wastutaw toimetaja: A. Michelson.

Wäljaandja: Eesti Raudteelaste Reßühing.

Trükitööstuje o.-ü. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

Ajakiri „SIDE”

on riigi sideteenistuse ametnikkude ja teenijate ainuke häälekandja, sellepärast toetagu teda igäüks riigiteenija!

„SIDE”t

wõib tellida igast postkontorist ja raudtee jaamast.

Tellimine numbrite wiisi. Ühes posti kaudu koju kätte saatmisega maksab „SIDE” ainult 10 mrk. number.

„Side” talitus

Tallinn, Tehnika tän. nr. 16-c.

Põllumajandusline Reskühisus „ESTONIA”

Ainus ühistegeline põllu-, karja ja linnukasvatuse saaduste väljaveo äri Eestis.

Ostab:

wõid, mune, linde, elusloome, sigu
j. n. e. ja maksab kõrgemat päewa hinda.

KAUPLUSED:

Jaani tän. nr. 3. Tel. 8-45.
Narwa mnt. nr. 42. Tel. 27-42.
Uues Laenupanga majas, Müüriwahe
tän. 10. Tel. 23-09.

Jakobsoni tän. nr. 4. Tel. 5-18.
Koplis, Wene-Balti teh. majas nr. 21.
Nõmmel, Jaama t. 14, Masingi majas.
Pelgulinnas, Tarabella tän. nr. 28.

Masinawabrik Franz Krull

Aktsiaselts — Tallinnas

Ehitab erialana:

Turbamasinaid ja lokomobiile, aurumasinaid, pumpe, katlaid, reserwuaare ja kõiki katelsepatööd.

Põllutöö- ja majatarbeid nii kui atru, pliite, siibreid, reste, wankripusse, ahjuuksi, sahati, adrahõlmi ja kõiksugu walamise ja sepatöid.

Täielikke wiinawabrikute sisseseadeid, rektifikatsioonid, tärkliisewabrikuid, puudestillierimise-, linaseemneõli-, põlewkiwiõlisisseseadeid, nahawabrikuid jne.

Kunstjää ja külmetussisseseadeid igasuguseks otstarbeks: liha, kala, puuwilja alalhoidmiseks: õlle-wabrikutele, meiereidele, keemiawabrikutele, haigemajadele, wagunitele, laewadele jne.

EESTIMAA KEEMIATEHAS A/S

Tallinn, Katusepapi tän. 37

Kõnetraat 18-26.

Telegr. „Lasnakeemia“.

Kaitsemärk

Valmistab võistlemata headuses paremaid tooresainetest:

Sinisekirju pesuseepi. Laboratori „Saunaseepi nr. 32“. Tuumseepisi „GLORIA“ ja „SIMPLON“

Kõiksugu lõhnaseepa, arstlisi seepa, kosmeetilisi seepa, tehnilisi seepa jne.

Lõhnaaineid, lõhnaõlised, Eau de Cologne'si, puudreid, kroomisi jne. Rohelist seepi, glütseriini, pesusoodat,

- - - ookervärvisi, trükimusta jne. - - -

A.-S. „SILVA“

Tallinn, Merepuiestee Nr. 17

Kõnetraat: kontoris 9-29, 31-27 ja 13-80; kaupluses 18-09

Telegrammide aadress: „SILVA—TALLINN“

Igasuguste põllutööriistade ja masinate, kunstpõllurammu, soola j. n. e. ladu ja müük.

Igasuguste ehitusmaterjalide, nagu palkide, laudade, lubja, tsemendi, gipsi, katusepappi, katuseplekki, igat sorti raua, raudtalade, naelte j. n. e. ladu ja müük.

Igasuguste metsamaterjalide ostmine, ümbertötamine, müük ja eksport.

Igalpool müügil kõige paremad

Paberossid:

„Raadio“	20 tk.	mk.	20
„Kuulipilduja“	20	„	20
„Eva“	20	„	40
„Mefisto“	20	„	40
„Salon“	20	„	40
„Gracia“	20	„	40
„	10	„	20
„Briljant“	20	„	50

Tubakad:

„Laevnik“	1/8	⊞	mk.	35.—
„	1/4	⊞	„	70.—
„Ottomann“	1/8	⊞	„	45.—
„	1/4	⊞	„	90.—
„Pöder“ nr. 1.	1/8	⊞	„	45.—
„	1/4	⊞	„	90.—
„Suhum“	1/8	⊞	„	60.—
„	1/4	⊞	„	120.—
„Kasino“	1/8	⊞	„	75.—
„	1/4	⊞	„	150.—
„Gavalla“	1/4	⊞	„	180.—
„Arkadia“	1/4	⊞	„	250.—

Need tubakad on puhtmaitselised; nende suitsetamine ei hakka keele ega rindade peale.

O-ü. „TUBAK“.